

Suomalais-ugrilaiset sulautumassa nopeasti Venäjän valtaväestöön

Aluepolitiikan uudistuksien pelätään heikentävän kansallisia autonomioita ja vähemmistöoikeuksia

TALLINNA. Ensimmäistä kertaa Venäjän historiassa Venäjällä kuolee enemmän ihmisiä kuin syntyy.

Tieto selviää Venäjällä vuonna 2002 suoritetusta väestölaskennasta, jonka ensimmäiset tulokset ovat nyt valmistuneet.

Tuloksia on tulkinut muun muassa suomalainen tutkija **Seppo Lallukka**, joka esitteli tutkimustuloksia Tallinnassa viime viikolla pidetyssä suomalais-ugrilaisen kansojen maailmankongressissa.

Venäjän väestö pienentyi 147 miljoonasta 145 miljoonaan vuosina 1989–2002. Venäläisten osuus väestöstä pieneni 119 miljoonasta 115 miljoonaan. Vielä 1970- ja 80-luvuilla syntyvyyden ja kuolleisuuden välillä oli Lallukan mukaan kohtalainen marginaali.

Tilastot osoittavat myös todeksi silmilläkin nähtävän havainnon Venäjän periferiasta: tielle osuu yhä useammin osittain tai kokonaan autoituneita kyliä.

Uuden väestölaskennan mukaan nyt jo noin 80 prosenttia venäläisistä asuu kaupungeissa. Maaseudulle ovat jääneet enää kansalliset vähemmistöt.

Eri kansallisuuksien demografisessa kehityksessä on nähtävissä suuria eroja. Lallukka on esimerkiksi verrannut islaminuskosten tataarien, venäläisten ja suomalais-ugrilaisen kansojen lukumäärän kehitystä.

Venäläisten osuus väestön kokonaismäärästä on laskussa ja tataarien reippaassa nousussa. Varsinkin Venäjän Euroopan puolella asuvien suomalais-ugrilaisen lukumäärä sen sijaan laskee rajusti.

Lallukan mukaan kehityksen yksi suuri selittäjä on Venäjällä kasvava sulautumisprosessi, joka liudentaa kansallisuudet yhdeksi. "Vielä 1990-luvun alussa Venäjän etnopolitiikka oli sallivampaa, mutta nyt heiluri on hypännyt toiseen asentoon."

Kansallisia identiteettejä on murentanut esimerkiksi seitsemän vuotta sitten alkanut passiuudistus, jossa kansallisuus poistettiin passista. Nyt kaikki ovat "tasapuolisesti" venäläisiä.

Aluepoliittinen uusjako herättää autonomisilla alueilla ja kansallisissa tasavalloissa levottomuutta. Maailmankongressiin osallistuneet Venäjän vähemmistökansojen edustajat puhuivat uhkakuvista, joita aluepolitiikka on federaation eri alueilla synnyttänyt.

Venäjällä julkistettujen arvioiden mukaan nykyiset 89 hallinnollista aluetta aiotaan tulevaisuudessa yhdistää 28 alueeksi. Joidenkin tietojen mukaan lopullinen määrä kutistuisi jopa yhdeksään.

Alueliitosten pelätään nopeuttavan vähemmistöjen assimilaatiota, kansallisen identiteetin lopullista häviämistä.

Kukaan ei kuitenkaan tiedä, miten alueita aiotaan tulevaisuudessa yhdistää. Tähän mennessä vasta Permin Komin autonominen piirikunta on yhdistetty Permin alueeseen.

Kongressissa liikkui kuitenkin tietoja, joiden mukaan esimerkiksi Karjalan tasavaltaa oltaisiin liittävässä muodostettavaan Murmanskin alueeseen.

Volgan tasavalloista oltaisiin muodostamassa Vjatkan lääniä, johon yhdistettäisiin Kirovin alue, Udmurtian ja Mari Elin tasavallat ja mahdollisesti myös Tshuvassia.

Toisena vaihtoehtona mainittiin Volgan alue, johon liitettäisiin Udmurtia, Mari El, Tatarstan, Tshuvassia ja Kazanin alue.

Siperian öljy- ja kaasuvarantojen keskuksset, Hanti-Mansian ja Jamalo-Nenetsian autonomiat ovat myös menettämässä erityisasemansa. Niitä uhkaa liitos Tjumenin alueeseen.

Edes Venäjän duuman perustuslakiasiantuntija, professori **Vladimir Krashkov** ei osaa tarkentaa nykyisiä aluepoliittisia suunnitelmia. Hänen mukaansa Salehardin, Hanti-Mansijskin ja Tjumenin kaupunkien johto pääsi kesällä jonkinlaiseen kompromissiin, kun kaksi edellistä lupasivat maksaa Tjumenille alueveroja.

Hanti-Mansian edustaja **Jeremei Aipin** totesi, ettei alueliitoksista ole tiedotettu heille lainkaan. "Luemme uutisia lehdistä."

Aluepoliittisilla uudistuksilla on hänen mukaansa suuri vaikutus kansalaisyhteiskuntaan, joita on voitu tähän asti tulkita itsenäisesti eri autonomioissa.

Eri alueet ovat soveltaneet hyvin eri tavoin esimerkiksi lakeja, jotka takaavat oikeudet perinteisiin elinkeinoihin tai sukutiloihin.

Vaikka Venäjä on ratifioinut Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puitesopimuksen, ei se käytännössä paina paljoakaan.

Professori Krashkovin mukaan ongelmana on, että federaation lakeja ja paikallisia lakeja on mahdollista tulkita ristiin.

Lakien kirjo on niin suuri, että juridinen manipulointi on tavallista. Lakeja voidaan soveltaa tapauskohtaisesti "sopivimman" mallin mukaan.

Venäjän suomalais-ugrilaisten ja uralilaisten vähemmistöjen ongelmien ratkaisulle onkin yhä tärkeämpää tehdä yhteistyötä kansainvälisten kansalaisjärjestöjen ja EU-parlamentin kanssa.

Kongressiin osallistuneet, kolmen suomalais-ugrilaisen EU-maan, Suomen, Unkarin ja Viron presidentit sekä europarlamentaarikot korostivat puheenvuoroissaan EU:n ja Venäjän välisen dialogin merkitystä ja mahdollisuuksien moninaistumista EU:n uusien jäsenmaiden myötä.

KIRSIKKA MORING / Helsingin Sanomat

kirsikka.moring@sanoma.fi